

prof. dr hab. Jerzy Sadowski
Wydział Wychowania Fizycznego i Zdrowia
w Białej Podlaskiej
Akademia Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego
w Warszawie

Biała Podlaska, 05.09.2023 r.

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgra Rafała Gozdeckiego na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej pt. „Sprawność fizyczna a efektywność współzawodnictwa młodzieżowego na przykładzie młodych sportowców województwa wielkopolskiego”

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska autorstwa mgra Rafała Gozdeckiego jest zawarta na 113 stronach i obejmuje: streszczenie w języku polskim i angielskim, tekst główny, spis 195 pozycji piśmiennictwa. Zasadnicza część pracy zawiera wstęp, wprowadzenie, cztery rozdziały główne, dyskusję, podsumowanie i wnioski.

Problematyka podjęta przez mgra Rafała Gozdeckiego mieści się w nurcie badań uwarunkowań efektywności współzawodnictwa sportowego w wybranych dyscyplinach sportu w kontekście struktury sprawności fizycznej i etapu szkolenia.

Oryginalność podjętej problematyki polega na tym, że badania przeprowadzono na wyselekcjonowanej grupie chłopców i dziewcząt zakwalifikowanych do szkolenia regionalnego. Dodatkowym walorem tej pracy jest fakt, że analizowano determinanty tzw. skuteczności startowej z uwzględnieniem struktury czasowej treningu (etap wszechstronny, ukierunkowany i specjalny).

Dlatego podjęty w pracy problem badawczy uważam za ciekawy i oryginalny poznawczo, którego rozwiązanie dostarczy wielu praktycznych wskazówek przydatnych w pracy trenerów wielu dyscyplin sportu. Mam na myśli proces naboru i selekcji oraz kontroli efektywności szkolenia sportowego.

Układ pracy jest typowy, składa się z części teoretycznej, metodologicznej, wyników badań, dyskusji, podsumowania i wniosków.

Struktura pracy jest prawidłowa. Rozdziały i podrozdziały napisane są w logicznym porządku i tworzą spójną całość.

Sekcja Nauki

L. dz. 101/RD/100/2023

Wpł. dnia 13. IX. 2023 r.

We Wprowadzeniu (1.1) Doktorant skoncentrował się głównie na uzasadnieniu znaczenia sprawności fizycznej w sporcie, odwołując się nawet do badaczy uznanych za klasyków w polskiej teorii wychowania fizycznego i sportu. W tej części pracy Doktorant analizuje również wyniki badań wielu współczesnych autorów z kraju i zagranicy. W ocenie recenzenta Doktorant zbyt dużo uwagi przeznaczył na przegląd definicji sprawności fizycznej. Dokonał swoistej syntezy tego pojęcia w ujęciu różnych autorów. Uważam, że pojęcie to jest podobnie definiowane przez wielu badaczy i wystarczyło powołać się tylko na jedną z nich. Ważniejsza była operacjonalizacja tego pojęcia jako zmiennej niezależnej z czego Doktorant dobrze się wywiązał.

Magister Rafał Gozdecki przeprowadził analizę współzależności sprawności fizycznej ze współczynnikiem skuteczności startowej, wykorzystując typologię grup dyscyplin sportu wg Schnabla. Trzeba jednak pamiętać, że nawet zbliżone do siebie dyscypliny sportu zakwalifikowane do tej samej grupy mają swoją specyfikę, co może rzutować na otrzymane wyniki obliczonych współczynników korelacji. Zwracam również uwagę, że Doktorant w swojej pracy mówi o efektywności współzawodnictwa, a w istocie bada skuteczność startową. Powstaje pytanie czy Doktorant uważa te pojęcia za tożsame i używa ich zamiennie?

Uzasadnienie podjęcia problemu badawczego ma charakter opisowo-problemowy. Doktorant odwołał się do kilkunastu pozycji, w których badano relacje sprawności fizycznej z osiągnięciami sportowymi, wskazując na znaczenie tzw. zdolności dominujących – kluczowych. W tym kontekście szkoda, że Doktorant pominął zagadnienie relacji tzw. ogólnej i specjalnej sprawności fizycznej, szczególnie na etapie szkolenia specjalnego. Czy na tym etapie wyniki ogólnych testów sprawności fizycznej dostarczają wartościowych informacji?

Magister Rafał Gozdecki wykazał luki w dotychczasowych opracowaniach, opisujących relacje sprawności fizycznej z poziomem sportowym w kontekście etapizacji procesu szkolenia sportowego. Na kanwie solidnego przeglądu literatury i uzasadnienia podjętej problematyki sprecyzował poznawczy i aplikacyjny cel pracy. Pierwszy to „... określenie, czy i w jaki sposób efektywność współzawodnictwa młodzieżowego uwarunkowana jest strukturą sprawności fizycznej”, drugi to „... próba określenia optymalnego poziomu struktury poziomu sprawności fizycznej ze względu na dyscyplinę sportu i etap szkolenia”. Wydaje się, że określenie „optymalnego poziomu” bez podania kryteriów optymalizacyjnych jest zbyt odważne. Konsekwencją tak sformułowanych celów pracy jest poprawna tzw. kierunkowa hipoteza badawcza oraz problemy badawcze ujęte w postaci trzech pytań rozstrzygnięcia są

oryginalne a ich rozwiązanie przyczyni się do udoskonalenia podsystemu naboru i selekcji oraz podsystemu kontroli w systemie szkolenia sportowego.

Materiał badań jest imponujący, obejmuje wyniki badań sprawności fizycznej 2831 zawodniczek i zawodników- członków Kadry Województwa Wielkopolskiego w wieku 13-18 lat reprezentujących 27 dyscyplin sportowych. Zebrany materiał został podzielony na trzy podgrupy zgodnie z etapem szkolenia: wszechstronny (13-14 lat), ukierunkowany (15-16 lat), specjalny (17-18 lat). Do oceny sprawności fizycznej wykorzystany był Międzynarodowy Test Sprawności Fizycznej (MTSF) a tzw. efektywność współzawodnictwa oceniano wielkością współczynnika skuteczności startów (WSS), wyliczonego na podstawie wyników osiągniętych w rywalizacji sportowej podczas zawodów objętych Systemem Sportu Młodzieżowego.

Metody statystycznej analizy danych, statystyki opisowe, analiza korelacyjna, analiza czynnikowa są właściwe dla celów pracy. Stwierdzam, że metodologicznie praca jest poprawna. Wyniki badań zaprezentowano odpowiednio do celu pracy, w kolejności postawionych pytań badawczych. Przedstawiono je w ujęciu dla chłopców i dziewcząt z uwzględnieniem etapu szkolenia sportowego (w trzech grupach wieku).

W pierwszej kolejności zaprezentowano statystyki opisowe wyników w poszczególnych próbach, a także sumaryczną wartość punktową uzyskaną za wykonanie (MTSF) i skuteczność startową (WSS). Są tutaj ciekawe wyniki ukazujące poziom rozwoju danej zdolności u zawodniczek i zawodników trenujących wybrany sport, również z uwzględnieniem indywidualnych różnic. Ukazują one wiodące zdolności w danych dyscyplinach, co niewątpliwie ma znaczenie w procesie identyfikacji osób utalentowanych sportowo.

W dalszej części przedstawiono wyniki analizy korelacyjnej. Badanie współzależności wyników poszczególnych prób i sumy punktów (MTFS) z (WSS) ujawniło siłę związków charakterystyczną dla dyscyplin sportu z uwzględnieniem zaawansowania sportowego. Wynika z niej, że większość istotnych statystycznie związków miała słabą lub umiarkowaną siłę. Generalnie wyniki te potwierdzają, że skuteczność startowa młodzika zależy od wszechstronnego przygotowania, dlatego zrozumiała jest korelacja sumy punktów w (MTSF) z (WSS) (taekwondo olimpijskie). Na etapie ukierunkowanym oprócz sumarycznego wskaźnika sprawności ujawniają się istotne związki wiodących dla danego sportu zdolności z (WSS), co również potwierdził Doktorant.

Finalnie na etapie ukierunkowanym/specjalnym liczba istotnych statystycznie związków wyników poszczególnych prób sprawności fizycznej z (WSS) maleje i jest ograniczona do

tw. zdolności dominujących dla danego sportu. Te ogólne prawidłowości zostały przedstawione w tab. (9-12).

Wysoko należy ocenić wyniki analizy czynnikowej, która pozwoliła zidentyfikować kompleksy zdolności, które są pożądane w celu skutecznego prowadzenia walki sportowej. W większości zidentyfikowane czynniki są logiczne w kontekście analizowanej dyscypliny sportu. Czynniki zgrupowały się w kompleksy o podobnym podłożu energetycznym i/lub informacyjnym. Bliższego wyjaśnienia wymaga zróżnicowanie czynników w obrębie tej samej dyscypliny, w grupie kobiet i mężczyzn będących na tym samym ukierunkowanym etapie szkolenia.

Również w grupie mężczyzn (15-16 i 17-18 lat) np. w kajakarstwie ujawnione czynniki są różne. Proszę o odniesienie się do podniesionych kwestii. Szkoda, że w raportowaniu wyników analizy czynnikowej Doktorant nie przedstawił wykresu osypiska, co pełniej zobrazowałoby znaczenie poszczególnych czynników.

Niewątpliwie dużą wartość aplikacyjną ma skala struktury sprawności fizycznej w poszczególnych próbach (MTSF) dla wybranych dyscyplin sportu oraz różnice średnich WSS względem trzech poziomów (niski, średni, wysoki) sprawności fizycznej.

Dyskusja jest merytoryczna i wyważona w interpretacji wyników. W wyjaśnieniu wyników badań własnych odwołuje się do danych innych autorów. Trzeba podkreślić, że Doktorant umiejętnie z dużą rozważą korzysta z osiągnięć innych autorów.

W tej części pracy odnajdujemy publikacje z ostatnich lat, co świadczy o solidności i dojrzałości naukowej mgra Rafała Gozdeckiego. Walorem ocenianej pracy doktorskiej jest również podsumowanie aplikacyjne, w którym wskazano na znaczenie modeli teoretyczno-empirycznych skal oceny sprawności fizycznej.

Przeprowadzona wielokierunkowa ilościowa i jakościowa analiza wyników badań pozwoliła Doktorantowi zrealizować cele pracy (poznawczy, aplikacyjny) odpowiedzieć na trzy pytania i zweryfikować postawioną hipotezę.

Konkretyzację odpowiedzi na postawione pytania badawcze odnajdujemy w trzech jednoznacznych wnioskach.

Praca została przygotowana starannie pod względem edytorskim. Jasność wyrażania myśli przez Doktoranta sprawia, że jest ona bardzo przystępna w odbiorze, co dodatkowo ułatwiają czytelne tabele i ryciny. Potknięcia literowe są sporadyczne np. s.87, 90, 100. Piśmiennictwo zostało starannie dobrane i jest tematycznie związane z podjętym problemem badawczym. Zawiera również najnowsze publikacje z ostatnich lat.

Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona do recenzji praca doktorska mgra Rafała Gozdeckiego jest nowatorska poznawczo, wnosi wiele cennych wskazówek aplikacyjnych, które powinny być wykorzystane w procesie szkolenia sportowego na etapie naboru i selekcji, a także wszystkich etapach kontroli efektywności treningu.

Pracę doktorską pt. "Sprawność fizyczna a efektywność współzawodnictwa młodzieżowego na przykładzie młodych sportowców województwa wielkopolskiego" oceniam pozytywnie. Uważam, że spełnia ona wszystkie wymogi formalne i wnioskuję do Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu o dopuszczenie mgra Rafała Gozdeckiego do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej.

